

Adat, infrastruktúra, hatalom:
Japán új indo-csendes-
óceáni stratégiája

MKI Elemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Buzna Viktor

Lektorálta:

Vass Ágnes

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2026.11>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

A borítókép forrása: Shutterstock

2026. május 18.

Buzna Viktor, vezető kutató, MKI

ADAT, INFRASTRUKTÚRA, HATALOM: JAPÁN ÚJ INDO–CSENDES–ÓCEÁNI STRATÉGIÁJA

Közölte saját, „frissített” indo–csendes–óceáni koncepcióját japán miniszterelnöke, Takaicsi Szanae. A politikus ezzel egy közel két évtizedes japán külpolitikai stratégiát gondolt újra, amely – bár első pillantásra visszafogottabbnak tűnhet az előzőekhez képest – valójában kifejezetten merész lépés regionális értelemben is. Az adatkor infrastruktúrájára építve, az ASEAN térségét középpontba állítva és a regionális középhatalmi együttműködésekre támaszkodva kívánja újrapozicionálni Japán szerepét az indo–csendes–óceáni térségben.

Adatkor és mesterséges intelligencia, ritkaföldfémek és energiabiztonság – a világpolitika összes népszerű hívószavát használja a japán kormányfő új külpolitikai programjának meghirdetésekor. Takaicsi Szanae május első hetében Vietnámba és Ausztráliába utazott, a látogatás középpontjában egy ismert japán külpolitikai koncepció, a „szabad és nyitott indo–csendes–óceáni térség” (Free and Open Indo-Pacific, FOIP) állt. A Vietnámi Nemzeti Egyetemen tartott beszédében Takaicsi a megújított FOIP-koncepciót ismertette, és azt ígérte, hogy Japán a jövőben még aktívabb szerepet vállal majd ebben a földrajzilag nehezen körülhatárolható és politikailag is erősen vitatott térségben. Tokió regionális programját három kulcsterület köré építette: a mesterséges intelligencia (MI) és adatkor infrastruktúrájában, a köz- és magánszféra együttműködésében, illetve a biztonsági partnerségek elmélyítésében látja az indo–csendes–óceáni térség jövőjét. Ezzel kapcsolatban megerősítette, hogy Japán elkötelezett a szabályalapú, szabad, nyitott és jogállamiságon nyugvó regionális rend fenntartása mellett, különös tekintettel a gazdasági biztonságra és az ellátási láncok ellenállóképességére.¹

Az indo–csendes–óceáni térség fogalmát a tragikus gyilkosság áldozatává vált, egyben Takaicsi mentoraként ismert japán kormányfő, Abe Sinzó emelte be a nemzetközi politikai gondolkodásba 2007-ben. A japán parlamentben elmon-

1 „Foreign Policy Speech by Prime Minister TAKAICHI Sanae at Vietnam National University”, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2026. május 2., https://www.mofa.go.jp/sa/seal/vn/pageite_000001_01621.html

dott beszéde szerint a régiót két óceán – az Indiai-óceán és a Csendes-óceán – összekapcsolása alkotja. Később, 2016-os kenyai látogatásakor már kifejezetten a „szabad és nyitott indo–csendes-óceáni térségről” beszélt, ezzel formálisan is megteremtve a FOIP stratégiát japán külpolitikai vezérelvként. Az ehhez szükséges ideológiai fegyvertárt az Indiai- és Csendes-óceán közötti térség szabályalapú, a jogállamiságon, a hajózás szabadságán, a szabad kereskedelmen nyugvó rend megteremtése biztosította. A koncepció egyszerre szolgálta Japán diplomáciai és gazdasági céljait: az úgynevezett „békéhez való kezdeményező hozzájárulás” doktrínája, illetve a rohamosan megerősödő Kínával szemben egyensúlyt építő rendszerben helyet kaptak a külföldi piacokat kereső, elsősorban vasúti és hajózási vállalatok érdekei is.²

A FOIP kontinuitása azonban sosem volt problémamentes. Abe 2022-ben bekövetkezett halála után Kishida Fumio kormányfő továbbra is hűen ápolta és fenntartotta a FOIP örökségét. 2023-ban Újdelhiben adta elő saját térségi koncepcióját, nem sokkal később azonban kormánya már a Japán globális pozícióját hangoló „szabad és nyitott nemzetközi rendszer” (Free and Open International Order, FOIO) programot hirdette. Kishida tehát a regionális szintről globálissá emelte volna a FOIP-koncepciót, ez azonban nem sikerült. Egyrészt a FOIO elvette a figyelmet Japán regionális szerepvállalásáról, másrészt a kormányzó Liberális Demokrata Párton belüli megosztottság és a gazdasági nehézségek akadályozták a nagy külpolitikai ambíciók megvalósítását.³

REGIONÁLIS FÓKUSZ ÉS HÁROM KULCSTERÜLET

Abe Sinzó FOIP-koncepciója érdemben átalakította Japán külpolitikai gyakorlatát. Tokió új regionális fókusz köré rendezte stratégiáját, ebben az ASEAN a geopolitikai összekötő kapocs (hinge) Ázsia és Afrika között. A FOIP-ra épültek az olyan infrastrukturális projektek, mint a Japán és India együttműködésének zászlóshajójaként emlegetett Delhi–Mumbai ipari folyosó vagy a Mumbai Hanoival és Kelet-Afrikával összekötő korridorok, kikötő- és vasútfejlesztések. Tokió továbbá aktívan támogatta a tengerjog és a hajózás szabadságán alapuló rendet, fokozta a tengeri jogérvényesítési és parti őrségi kapacitásépítést az ASE-

2 „Address by Prime Minister Shinzo Abe at the Opening Session of the Sixth Tokyo International Conference on African Development (TICAD VI)”, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2016. augusztus 27. https://www.mofa.go.jp/afr/af2/page4e_000496.html.

3 Kai He – Mingjiang Li, „Withering FOIP? Japan’s Evolving Indo-Pacific Vision from Kishida to Ishiba”, *Journal of Asian Security and International Affairs*, 2025, 12(1), 7-32. <https://doi.org/10.1177/23477970251404237>.

AN-országokban. Szorosabb biztonsági együttműködést épített ki az Egyesült Államokkal, Indiával, Ausztráliával és az európai partnerekkel: a koncepcióra épül a térség legfontosabb biztonsági együttműködése, a Quad (Quadrilateral Security Dialogue), valamint a FOIP biztosított hátteret Japán számára, hogy közeledjen az angolszász védelmi, hírszerzési együttműködési keretekhez, mint az AUKUS (Ausztrália, Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok együttműködése) vagy az „öt szem” (Five Eyes). Mindez pedig hozzájárult ahhoz, hogy Japán „progresszív pacifizmus” címen újraértelmezze saját szerepét: a háború utáni önkorlátozást fokozatosan egy proaktív, szabályalapú rendvédő és infrastrukturális nagyhatalmi szerepre cserélte az indo–csendes-óceáni térségben.

A japán külügyminisztérium közzétette Takaicsi Hanoiban tartott előadását, amiből kiderül, hogy Japán visszafordul a geopolitikai szempontból döntő fontosságú délkelet-ázsiai térség felé. A kijelölt cselekvési lépések többsége ezt a szubrégiót, illetve az itt található tizenegy nemzetet tömörítő Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségét (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) célozza. Takaicsi tehát regionális vizekre navigálja vissza Japánt, ami illeszkedik a kormányfő külpolitikai gondolkodásához. Nem sokkal beiktatását követően, a 2025 októberében tartott ASEAN csúcstalálkozó alkalmával leszögezte, hogy a FOIP megvalósítását Japán és az ASEAN bizalmi kapcsolatára kell felépíteni. Szemben tehát Abe nagystratégiai víziójával, Takaicsi sokkal pragmatikusabb elképzelést képvisel: nemcsak a régió földrajzi értelmezését szűkíti le, hanem a három konkrét prioritási területre épülő koncepció a külpolitikai célokat is pontosabban és célzottabban határozza meg.⁴

Ambíciókban persze itt sincs hiány. Az MI ökoszisztéma építése, az adat- és távközlési infrastruktúra, a kritikus ásványok újrahasznosítását célzó együttműködés kialakítása vagy a műhold-adatok megosztásának intézményi kialakítása mind olyan ambiciózus vállalás, melyek jelzik: Tokió a régiót a digitális korszak gazdasági gerincének kulcstérségeként kezeli.

A három stratégiai terület közül az adatinfrastruktúra és a digitális együttműködés kapja a legnagyobb hangsúlyt. Ez a terület kifejezetten a mesterséges intelligencia és az adatok korának gazdasági alapjaira koncentrál: ide tartozik az adatközpontok építése, az új mobilhálózati megoldások kipróbálása, a tenger alatti kábelek fejlesztése, valamint a mesterséges intelligenciához kapcsolódó oktatás.

⁴ „The Updated ‘Free and Open Indo-Pacific (FOIP)’”, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2026. május 2., https://www.mofa.go.jp/policy/pageite_000001_01612.html.

Ez a digitális alap a második stratégiai terület, vagyis az állami és a magán-szereplők együttműködésének erősítését is támogatja. Tokió itt a hagyományos infrastruktúra – például utak, hidak, városi vasutak és okosvárosi megoldások – fejlesztésében, valamint az energetikai és a chipgyártáshoz szükséges ritkaföldfémek ellátási láncainak megerősítésében venne részt.

Az infrastruktúrafejlesztés vezet el a biztonsági együttműködés erősítéséhez. A dokumentum hangsúlyozza, hogy Japán célja, hogy a régió országaival összehangoltan használja a fejlesztési és a biztonsági támogatási eszközeit a térség stabilitásának erősítésére. A hagyományos fejlesztési támogatás keretében például repülőterek és kikötők bővítését finanszírozzák olyan helyeken, mint Palau vagy Mikronézia. Ezek az infrastruktúrák egyszerre szolgálják a gazdasági fejlődést és a stratégiai jelenlétet.

Ezzel szemben a biztonsági célú támogatás kifejezetten a védelmi képességek erősítésére irányul. Ide tartozik például parti radarrendszerek telepítése, járőrhajók biztosítása, pilóta nélküli eszközök átadása, valamint az ezekhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése és a személyzet kiképzése. Ez a támogatás a gyakorlatban azt jelenti, hogy Japán célzottan erősíti partnerországai tengeri megfigyelési és védelmi képességeit⁵.

Összességében tehát a stratégia egy földrajzi és egy tematikai prioritás köré csoportosul: a délkelet-ázsiai térségből indul ki, Japán oda helyezi át a regionális csomópontokat, közben a különböző együttműködési, fejlesztési területeket az adatinfrastruktúrára építkezve képzelel el. Azzal, hogy FOIP koncepcióját az MI és az adatinfrastruktúra fejlesztésére építi, Takaicsi valójában egy rendkívül összetett, számos állami és piaci szereplő által formált stratégiai térbe lép be. A dél-kelet-ázsiai régió a világ leggyorsabban növekvő internetpiacai közé tartozik: naponta több tízezer új felhasználó lép be a digitális térbe, és a régió digitális gazdasága a következő évtizedben akár ezer milliárd dollárral növelheti a GDP-t.⁶ Közben az ASEAN tagállamai egy „egységes digitális tér” kiépítésére törekszik, ahol az adatok és a mesterséges intelligencia válnak a gazdasági és társadalmi fejlődés kulcselemeivé. A közös digitális szabályozási keretek, mint az adatáramlás, a kiberbiztonság és a platformszabályozás jelenleg még nem egységesek, így az a szereplő, amely adatinfrastruktúrát, MI-képességeket és szabványokat visz a

5 Ibid.

6 „ASEAN is the fastest growing Internet market in the world. With 125,000 new users coming onto the Internet every day, the ASEAN digital economy is projected to grow significantly, adding an estimated \$1 trillion to regional GDP over the next ten years.” World Economic Forum, „Digital ASEAN”, <https://www.weforum.org/projects/digital-asean/>.

térségbe, hosszú távon a régió digitális architektúráját is alakítja.⁷⁸

A japán technológiai diplomácia stratégiai logikája Ez a stratégia nem előzmények nélküli. Japánnak van történelmi tapasztalata a térséget célzó, stratégiai léptékű techdiplomácia megvalósításában. A japán vállalatok már az 1990-es évektől kezdve kulcsszereplők voltak az ázsiai – különösen az ASEAN-hoz kötődő – termelési hálózatokban, és feladatuk nemcsak a késztermékek exportja, hanem az új technológiák és technológiai sz tenderdek regionális terjesztése. Az internetprotokollok elterjedésében különösen meghatározó szerepet játszottak a digitális fogyasztói technológiák, mindenekelőtt a navigációs rendszerek és a távközlési eszközök. Stratégiájuk a technológiai sz tenderdek terjesztésére épült: úgy próbáltak versenyelőnyt szerezni, hogy a helyi és nemzetközi intézményrendszeren keresztül saját innovációikat próbálták regionális, majd globális sz tenderddé emelni. Mindezt a japán kormány tudatosan támogatta és irányította: a 2000-es évektől már számos regionális program szolgálta a japán technológiai platformok és szabványok terjedését, amit Tokió célzott pénzügyi forrásokkal, kedvezményes hitelekkel és adókedvezményekkel egészített ki.

A szakirodalom ezt a mintázatot „technológiaalapú regionalizmusnak” nevezi: a technológiai sz tenderdek regionális szinten való „beágyazását”, amelyben Japán a saját politikai-gazdasági súlyát használja fel arra, hogy Ázsiát – különösen az ASEAN-t – egyfajta technológiai háttországként kapcsolja magához. A logika az, hogy a technológiai együttműködés, a közös fejlesztés és a technológiatranszfer ígérete miatt az ázsiai partnerek hajlandóak japán sz tenderdeket átvenni, miközben Japán ezzel regionális bázist épít ki a globális versenyben. Innen nézve Takaicsi új FOIP-konceptiója nem radikális újítás, hanem a technológiaalapú regionalizmus 2.0-as verziója: az MI-re, adatinfrastruktúrára, kibebiztonságra és digitális szabályokra építve próbálja az ASEAN-t Japánhoz kötni. A korábbi internetprotokoll- és szoftverstandardok helyére most adatlokalizáció, ellátásilánc-szabványok és MI-ökoszisztémák lépnek, de a stratégiai logika lényegében ugyanaz marad: Japán a regionális szabványteremtés vezetésére törekszik.⁹

7 „ASEAN as a leading digital community and economic bloc, powered by secure and transformative digital services, technologies and ecosystem.” ASEAN, *ASEAN Digital Masterplan 2025 (ADM 2025)*, Jakarta, 2021, <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/ASEAN-Digital-Masterplan-EDITED.pdf>.

8 “ASEAN Digital Ministers’ Meeting adopts Ha Noi Declaration on digital cooperation”, *Ministry of Science and Technology*, 2026. január 17., <https://beta-en.mic.gov.vn/asean-digital-ministers-meeting-adopts-ha-noi-declaration-on-digital-cooperation-197260117185510575.htm>.

9 Hidetaka Yoshimatsu, „Global Competition and Technology Standards: Japan’s Quest for Techno-Regionalism”, *Journal of East Asian Studies*, 7(3), 2007, 439–468.

Ezen a téren Japán hagyományosan előkelő pozíciót foglal el. Bár nem éri el az Egyesült Államok és Kína súlyát, de az EU-val és Dél-Koreával egy ligában van, kulcsjátékosnak számít a globális szabványosítási versenyben. Különösen olyan, niche ágazatokban jelenik meg, mint az autóipar, az ipari robotika és félvezető gyártástechnológia. Japán vállalatok és szakértők erős jelenlétüknek köszönhetően komoly lobbierőt képviselnek az olyan globális szabványosítási fórumokon, mint a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (International Standardization Organization, ISO), vagy a Nemzetközi Elektrotechnikai Bizottság (International Electrotechnical Commission, IEC). A japán vállalatok nem csupán „követőként”, hanem sok területen továbbra is szabványkezdeményezőként lépnek fel, miközben a kormányzat a háttérben pénzzel, iparpolitikai programokkal és külpolitikai eszközökkel támasztja meg ezeket a pozíciókat.¹⁰ Japán egyre tudatosabban használja geopolitikai eszközként a technológiai szabványosítást: hangsúlyozza a szabványok és az ellátásláncbiztonság összefonódását, ennek keretein belül megbízható kapcsolatrendszerek (trusted connectivity) kialakításán dolgozik. Ez az alapvetően technológiaalapú regionalista szemlélet jelent most meg nagyobb hangsúllyal Takai-csi FOIP-konceptiójában is.¹¹

VERSENY A DIGITÁLIS RENDÉRT

Japán technológiai erősségei ellenére egyes területeken lemaradásban van. Ilyen például az MI-alapú társadalom kialakítása, aminek irányába egyébként a kelet-ázsiai ország már 2016-ban lépéseket tett. A folyamatot elavult ügyintézési folyamatok lassítják, a közigazgatásban elmarad a hatékony adatintegráció és automatizáció. A vállalati szektorban is óvatos az átállás: a cégeknek csak körülbelül egynegyede használ aktívan mesterséges intelligenciát, és a nagy hányadának még konkrét terve sincs az MI bevezetésére.¹² Ennek okai részben a KKVk szűk beruházási kapacitása, részben a hagyományos, készpénzre épülő tranzakciós kultúra miatt. Mindez azt eredményezi, hogy miközben Japán ipari hardverben továbbra is erős, a digitális szolgáltatások, felhő és platformgazdaság terén jelentős függőségben marad az Egyesült Államoktól – az alapvető felhőszolga-

10 Tim Rühlig, „China, Europe and the New Power Competition over Technical Standardization”, UI Brief No. 1/2021, Swedish Institute of International Affairs, 2021. <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2021/ui-brief-no.-1-2021.pdf>.

11 Eric Pichon, „Japan’s global vision: From a reactive to a strategic global partner?”, European Parliamentary Research Service (EPRS), Briefing, 2021, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698051/EPRS_BRI\(2021\)698051_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698051/EPRS_BRI(2021)698051_EN.pdf).

12 John Yoon, Hisako Ueno, Kiuko Notoya, „Japan Finally Phases Out Floppy Disks,” *The New York Times*, 2024. július 5., <https://www.nytimes.com/2024/07/05/world/asia/japan-floppy-disks.html>.

tások, szoftverplatformok és számos Mleszköz amerikai kézben van, ami korlátozza Tokió tényleges digitális szuverenitását.¹³

Ez azért probléma, mert az ASEAN-t középpontba állító technológiaalapú régiós törekvéssel Tokió nincs egyedül. Az Egyesült Államok a nagy amerikai techcégek és saját „digitális Indo–Pacific” kezdeményezései¹⁴, míg Kína a Digitális Selyemút és a Huawei-féle hálózati infrastruktúra¹⁵, az Európai Unió pedig a trusted connectivity és adatvédelmi normák exportja révén igyekszik meghatározni az ASEAN jövőbeli adatinfrastruktúrájának és digitális szabályainak irányát.¹⁶ Kérdés tehát, hogy Japán hogyan navigál a nagyhatalmi érdekek között, hiszen a most közölt stratégiában árnyalatnyi logikai ellentmondás feszül. Miközben a FOIP központi célja hagyományosan Kína elszigetelése, a technológiaalapú régiós építkezéssel azonban Tokió könnyen elbizonytalaníthatja az ebben érdekelt nyugati szereplőket.

Ez különösen nagy kockázatvállalás Takaicsi részéről, miniszterelnöksége óta ugyanis jelentős konfliktusok övezik a japán–kínai viszonyt. A politikus már a kormányzó Liberális Demokrata Párt (LDP) pártelnöki választási kampánya idején is markáns Kína-kritikusként volt ismert; Peking a pártsajtón keresztül nyíltan ellene foglalt állást, ezzel egyértelműen jelezve preferenciáit a tokiói hatalmi küzdelemben.¹⁷ A viszony akkor vált válságossá, amikor kormányra kerülését követően Takaicsi egy sajtótájékoztatón kijelentette, hogy egy Tajvan elleni kínai támadás Japán számára egzisztenciális biztonsági fenyegetést jelentene, amelyre akár a japán önvédelmi erők bevonásával kellene reagálniuk. Peking ezt durva beavatkozásnak minősítette és vörös vonal átlépéséről beszélt. Diplomáciai, gazdasági és szimbolikus eszközökkel egyaránt nyomást gyakorolt Japánra: korlátozta a ritkaföldfémek exportját, visszafogta, a turizmust, fokozta a hadi-

13 Kiyoshi Takenaka, „More than 40% of Japanese Companies Have No Plan to Make Use of AI,” Reuters, by 2024. július 18., <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/more-than-40-japanese-companies-have-no-plan-make-use-ai-2024-07-17/>.

14 „The U.S. Vision for the Indo-Pacific”, U.S. Mission to ASEAN, 2020. február 21., <https://asean.usmission.gov/the-u-s-vision-for-the-indo-pacific/>.

15 Mészáros R. Tamás, „Nem a kínai kölcsönök és kutyuk döntik romba a demokráciát a világban”, *Telex/G7*, 2024. október 16. <https://telex.hu/g7/kozelet/2024/10/16/nem-a-kinali-kolcsonok-es-kutyuk-dontik-romba-a-demokraciat-a-vilagban>. Az írás kiemeli, hogy az Övezet és út kezdeményezésben egyre hangsúlyosabb a digitális infrastruktúra, különösen a Huawei és más kínai ITcégek fejlődő világbeli – köztük délkelet-ázsiai – terjeszkedése.

16 Eduardo José A. de Vega, „The EU-ASEAN digital connectivity partnership in a post-pandemic world”, Friends of Europe, 2022. május 11., <https://www.friendsofeurope.org/insights/the-eu-asean-digital-connectivity-partnership-in-a-post-pandemic-world/>.

17 „China seeks Japan’s commitments on history, Taiwan after LDP Takaichi’s win”, Japan Wire by Kyodo News, 2025. október 4., <https://english.kyodonews.net/articles/-/62151>. A kínai külügy aggodalmát fejezi ki Takaichi „hawkish and nationalistic stance” miatt, a kínai média pedig „right-wing nationalistként” címkézi.

tengerészet és a parti őrség jelenlétét a vitatott területeken, valamint visszahívta a korábban Japánnak ajándékozott pandákat.¹⁸ A viszony állapotáról árulkodnak Takaicsi vietnami és ausztrál útjáról, a kínai médiában megjelent cikkek is: a Global Times legutóbbi, Vietnámot és Ausztráliát érintő FOIPkörútja kapcsán is úgy érvelt, hogy Takaicsi Kína elszigetelésére törekvő kezdeményezései kudarcra vannak ítélve, legfeljebb a régió blokkosodásához és további feszültségekhez vezetnek majd.¹⁹

Tokió idén felülvizsgálja a 2022 óta érvényes nemzetbiztonsági és nemzetvédelmi stratégiáit, s a napokban megjelent hírek szerint Kína biztonsági besorolása drasztikusan változni fog. Az LDP már a 2022-es stratégiák előkészítésekor amellet érvelt, hogy a kínai fegyverkezést „súlyos nemzetbiztonsági fenyegetés-ként” kell kezelni, az akkori koalíciós partner, a Pekinggel megengedőbb Komeito azonban elérte a szövegezés finomítását. Azóta jelentősen megváltozott Kína regionális politikája, a Komeito pedig nem tagja a kormánynak – várhatóan tehát Tokió hivatalosan is rögzíti a megromlott viszonyt stratégiáiban.²⁰

A japán külpolitikai mozgástér azonban nemcsak a Kínával fennálló feszültségek, hanem az Egyesült Államokhoz fűződő viszony alakulása felől is értelmezhető. Abe Sinzó a FOIP-koncepciót szorosan az Egyesült Államokhoz, azon belül is Donald Trumphoz kötötte: 2016-ban elsőként jelent meg a Trump Towersben még beiktatása előtt, majd Mar-a-Lagón közös golfozásokkal, személyes gesztusokkal építette a bizalmi viszonyt. Ez a személyes jó kapcsolat látványosan működött: Washington 2018-ban átnevezte a Csendes-óceáni Összevont Parancsnokságot Indo-csendes-óceáni Összevont Parancsnokságra (United States Indo-Pacific Command - USINDOPACOM), majd 2017-ben megszületett az első amerikai Indo-Pacific Strategy, amely egyértelműen a „szabad és nyitott indo-csendes-óceáni térség” japán narratíváját vette át.²¹ Abe nemcsak biztonságpolitikai szövetségesként, hanem a FOIP „társszerzőjeként” pozícionálta az Egyesült Államokat, amit az is jelez, hogy a japán kormányfő még No-

18 Laurie Chen, „China reiterates demand that Japanese PM retract Taiwan remarks”, *Reuters*, 2025. december 16., <https://www.reuters.com/world/china/china-reiterates-demand-that-japanese-pm-retract-taiwan-re-marks-2025-12-16/>.

19 Hu Yuwei, Wang Zixuan, „Takaichi pushes ‘free and open Indo-Pacific’ with Australia to contain China, but effect will be limited: expert”, *Global Times*, 2026. május 4., <https://www.globaltimes.cn/page/202605/1360268.shtml>.

20 „Japan to mull whether to call China ‘threat’ in key papers”, *The Japan Times*, 2026. május 10., <https://www.japantimes.co.jp/news/2026/05/10/japan/japan-mull-calling-china-a-threat/>.

21 Buzna Viktor, „Hatalomjátzsma az indo-csendes-óceáni térségben = Powerplay in the Indo-Pacific”, MKI Elemzések, KE-2023/49., *Magyar Külügyi Intézet*, 2023. https://real.mtak.hu/189810/1/KE_2023_49_Hatalomjatszma_Indo_Csendes_ocean_BV.pdf.

bel-békédjára is jelölte Trumpot az Észak-Korea-ügyben folytatott diplomácia miatt.²²

A most megjelent, frissített FOIP-stratégia is kulcsszövetségesként tekint Washingtonra, Takaicsi politikája azonban elődjéhez képest jóval távolságtartóbb. Fókuszja a regionális szintre és az adatinfrastruktúra-, kiber- és biztonsági projektekre korlátozódik, ahol az Egyesült Államok egyike az értékrendjében hozzá hasonlító, úgynevezett „like-minded” partnereknek. A frissített FOIP-ban tehát az Egyesült Államok intézményi és technológiai partnerként jelenik meg, ami illeszkedik a két ország kapcsolatának változó dinamikájához.

Első tokiói találkozójukon Trump és Takaichi szövetségük új aranykoráról beszéltek, keretmegállapodást aláírva a kritikus ásványok ellátási láncának közös erősítéséről.²³ Ahogyan azonban arra több elemzés is rámutatott, ebben a relációban Trump a kínai ritkaföldfém-függőség elleni eszközként tekintett Japánra, majd feszültséget okozott a kétoldalú viszonyban, hogy Japán nem vállalt aktívabban szerepet az Egyesült Államok közel-keleti vállalkozásaiban. Trump provokatív, Pearl Harborra utaló megjegyzéseit a sajtóban nem véletlenül értékelték úgy, hogy Washington sarokba szorítja Japánt.²⁴

TÁVOLSÁGTARTÓ SZÖVETSÉG, KÖZÉPHATALMI LOGIKA

Bár a két ország közötti szoros szövetség nem változik, szemben az Abe-korszak hagyatékával az Egyesült Államok vezetője már nem a koncepció személyesített motorja. Beszédés lépés volt Takaicsi részéről, hogy Hanoiban tartott FOIP-beszéde után Ausztráliába utazott. A téma Canberrában is a regionális együttműködés volt, Anthony Albanese kormányfővel közösen a két vezető megerősítette a „szabad és nyitott indo–csendes-óceáni térség” melletti elköteleződést, s a közös biztonsági fellépést, az energiabiztonság és az ellátási láncok védelmét hangsúlyozták.²⁵

22 Kenneth R. Weinstein, William Chou, „How the Legacy of President Trump’s Friendship with Prime Minister Abe Beckons Again in the Pacific”, Hudson Institute / The New York Sun, 2026. február 12. <https://www.hudson.org/security-alliances/legacy-trump-friendship-abe-beckons-pacific-kenneth-weinstein-will-chou>.

23 „Japan–U.S. Summit Meeting”, Ministry of Foreign Affairs of Japan, Tokyo / Washington, 2025. Joint statement on strengthening the Japan–U.S. Alliance and cooperation in economic security, including critical mineral supply chains. https://www.mofa.go.jp/na/na1/us/pageite_000001_01338.html.

24 Jessie Yeung, Simone McCarthy, „Iran war is a major stress test for the US–Japan alliance”, CNN, 2026. március 19., <https://edition.cnn.com/2026/03/19/asia/iran-war-japan-us-stress-test-intl-hnk>.

25 Katya Golubkova, Kirsty Needham, „Japan PM Takaichi set for talks with Australia’s Albanese on energy security”, Reuters, 2026. május 4., <https://www.reuters.com/business/energy/japan-pm-takaichi-set-talks-with-australia-albanese-energy-security-2026-05-04/>.

Takaicsi FOIP-konceptiója és az annak bemutatására szervezett diplomáciai körút jól illeszkedik abba a regionális trendbe, amely a középhatalmi együttműködések felerősödését jelzi.²⁶ Japán, Vietnám, Ausztrália és az ASEAN tagállamai is keresik a kapaszkodókat a nagyhatalmi nyomás alatt változó világban, ami megalapozza a szereplők közötti stratégiai együttműködés szükségességét. Ahogyan azonban az ASEAN-on belüli növekvő megosztottság is mutatja, a nagyhatalmak értik a módját az alulról szerveződő együttműködések megakadályozásának, az „oszd meg és uralkodj” elv alkalmazásának.

A most bemutatott, frissített FOIP-konceptió aligha fogja egységbe szervezni a térséget, de Takaicsinek valószínűleg nincsenek is ilyen ambíciói. A frissített FOIP-konceptiója ebből a szempontból nem a térség átrendezésére, hanem Japán mozgásterének és technológiai jelenlétének megerősítésére tesz kísérletet. A gazdasági és geopolitikai szempontból fontos ASEAN-régióra helyezett fókusz mellett aktívabb diplomáciát indít a térség középhatalmai irányába, támogatva ezzel a regionális intézményi együttműködést.

A távlati cél egyértelműen a japán technológia regionális térnyerésének előkészítése, Tokió bizonyos stratégiai szektorokban, például az adatinfrastruktúra, a kiberbiztonság és a félvezető-ellátási értékláncok területén tartós regionális befolyást építhet ki. Ehhez azonban az Egyesült Államok támogatására is szüksége lesz, egyoldalú függése az amerikai technológiától, illetve a térség romló biztonsági környezete is megköveteli ezt. Az amerikai kapcsolat jelzésszintű átértékelése ezért inkább a nagyhatalmakat célzó diplomácia eszközeként, semmint a térség erőviszonyainak átírására tett szándékként értelmezhető.

26 Farwa Aamer, Emma Chanlett-Avery, „Seeking Agency in Uncertainty: Asian Middle Powers and the Fragmenting Global Order”, Asia Society Policy Institute, Issue Paper, 2026. április, <https://asiasociety.org/policy-institute/seeking-agency-uncertainty-asian-middle-powers-and-fragmenting-global-order>.

**MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET**